

REGALOS del present número:

Ultim folletí de la joguina còmica

ELS DOS CUNILLS

(FREDERICH FUENTES, FILL).

Quint de la interessant novela ilustrada

LA "MIONETTE"

(EUGENI MULLER, traducció de BORI Y FONTESTÀ).

Núm. 39.

15 cèntims.

ANY II.

BARCELONA, 17 MARS 1901.

NÚM. 39.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

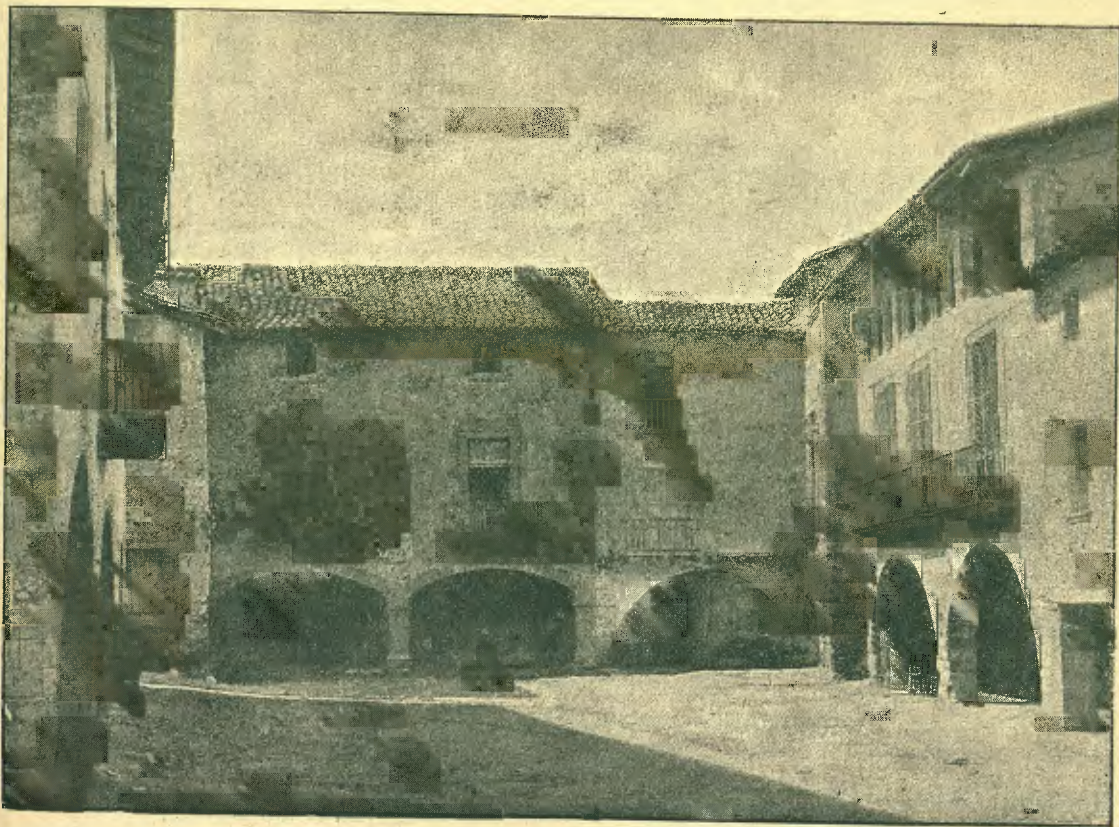
Raurich, 20, principal.

NÚMERO CORRENT. 15 CÉNTIMS.
 » ATRASSAT. 20 »

Director: J. Nyné Rabell.

Administrador: Bartomeu Lloró.

CATALUNYA PINTORESCA

PLASSA MAJOR DE TORELLÓ.

Carta á un catalá d'América.

1

Estimat amich: T'escrich desde las planas del periódich, porque aixis mato dos pardals ab un tiro; m'estalvio de fer la meva prédica setmanal y tinch la seguretat de que no s'extraviarán aquestas ratllas.

Vaig rebre la teva carta avans d'ahir, junt ab la darrera que vares escriurem, tractantme de bescós porque no't contestava. Ja sabs que m'agrada molt quedar bé ab els amichs; però francament, no sabia pas com fermho per contestar una carta cuan encara no l'he rebuda.

No sé com estéu de correus per aqueixas terras, y potser t'esgarrifarás de pensar que triguin mitj any per venir de Nova York á Barcelona. A n'aquí ja hi estém tan acostumats, que ningú'n fa cabal de semblants miserias. Cuan se tira un plech per la esclotxa de correus, tothóm se fa cárrech qu'es com si's prengué un bitllet de la rifa: si arriba á puesto, tant de guanyat; y si no, se n'hi tira un altre ó s'agafa'l trapán y s'hi arriba un mateix, per passarne més via.

Conta que, si per anar de la Barceloneta á Gracia, una carta, triga no més un parell de setmanas, ho tenim per una sort. Per aixó cal dir, que á vegadas, fan una mica de marrada, per donar una volteta per Europa, las grandisimas!

Temps endarrera, á una dirigida al nostre batlle y tirada á Barcelona mateix, li va entrar la rauxa d'anar á París, d'allí torná á Barcelona y no va donar la volta al món, per un voler de Deu. Ves que hi poden fer á correus, si ab una carta sense seny ni santaner, li agafan envejas de corre món! Prou feynas tenen á llegir els diaris que'ls hi passen per las mans. D'aixó si que se'n cuydan. Fins devegadas se'ls quedan per donarhi una repassada, cuan la cosa val la pena.

Mirat si'n son d'escrupulosos, per lo que toca á n'aixó, que nosaltres tenim un suscriptor al Ampurdá, endejú encara de rebre'l periódich, desde'l primer cop d'enviarli. Se coneix que algú de correus ne queda tan enamorat, que se l'endú á casa per ferne disfrutar als fills y á la dona. Ara hem determinat d'enviar dos números de la revista cada setmana; un pe'l que paga la suscripció y un altre per l'anonim entussiasista, que la llegeix d'*estranquis*. No més ens dol

no poguer coneixe á n'aquest bon pare de familia y admirador nostre, per darli las gracias, com se mereix.

No't pensis ab lo dit, que la gloria per la bona marxa d'aquest tinglado siga tota pe'ls empleyats del ram; bona part els n'hi toca á n'els governs, encarregats de fernos felissos. Cal férloshi justicia: els nostres homes d'Estat son la nata per tenirho tot á punt de solfa: tocant á n'aixó, no hi ha ningú que'ls hi passi la mà per la cara.

Conta que avuy á Barcelona, ab tot y haver aumentat la població de més del doble, s fa la feyna,—una mica malament, ja es veritat,—ab els mateixos carters y empleyats, que molts anys endarrera. Y encara malas llengas fan córrer que'ls nostres governants no saben fer estalvis! Son ben bé ganas de bescantar á la gent.

Perque no't pensis qu'aixó, passi solsament á Barcelona, poch més ó menos, per tot arreu, es el mateix. Ja deus sapiguer que pe'ls certificats, l'empleyat que'ls reb té de visurarlos per ferne rebut á n'el que'ls entrega. Donchs bé: temps endarrera, cuan ia converció dels deutes, tots els plechs de tituls certificats, que varen ésser á cents, foren presos y firmat el corresponent rebut, sense ni tan sols passarhi'ls ulls, porque, ab la poca gent, no hi havia ni temps material de contarlos. Ves ahont saben ferlas aixis las cosas! Y encara'ls extrangers tenen la poca vergonya, de lligar y sellar las sacas de correspondencia, qu'han de passar pe'l nostre territori, com si á Espanya no hi hagués res salvat! Que vingan ells á manejar tants valors com van córrer aquells dias sense perdren cap!

Diguém que, si se n'hagués perdut algún, li podian donar expressions. Però, fillet, aixó del estalviar, té las sevas encuantras: l'amo que no vol gastar, que no's queixi, si la feyna es dolenta. La culpa de tot aixó la tenen quatre botiguers, qu'encara no'ls hi demanan sis cuartos, cridan com si'ls escorxessin vius: está clar, el govern porque callin, retalla d'aquí, retalla d'allá, tot ne va malament. Res d'extrany qu'es catimi'ls cuartos en el ram de correus, si aquells baladriers li están sempre á la saga, tractantlo á cada pas de malgastador: sort que, segons diuhen, entran cad'any un grapat de cuartos á la butxaca del Estat, per aquest servey, que si no, no't dich res del que faria.

Encara que potser allavoras s'ho mirarian d'un'altra manera. Perque veus: bon nap n'hem arrencat de la marina de guerra, ¿no es cert? Donchs ab tot y aixó, cad'any ens hi gastém una pila de rals, que's pot ben dir que son llenats á l'aygua.

No ho entendrás pas. Com hi há món las cosas d'Espanya, segons com té las miras, sembla alló de l'auca del *Mundo al revés*.

Fará cosa d'un mes, un senyor que's diu Galdós, va estrenar á Madrid una comedia anomenada *Electra*: no't pensis que sigui res d'electricitat, no: á la *cuenta*, aquest nom, es el d'una xicota que s'enamora d'un viudo ab criaturas

y s'hi casa, deixant ab un pam de nas á un tal *Pantoja*, que's pensa ésser pare d'ella y no més ho es á mitjas ab un altre senyó. El tal *Pantoja*, qu'en la seva joventut havia fet tronar y ploure, vol guanyar la gloria del cel de totes passadas, y no tinguentne prou d'haverse convertit ell, porta la noya á un convent, omplentli'l cap de trapasseries, perque's fassi monja y l'ajudi á salvarse; però ella, que ha tingut una conversa ab la seva mare morta, fuig per casarse ab el seu estimat y fa molt bé: fins aquí no hi há res que dirhi.

Peró es el cas, que la nit del estreno's va moure un xibarrí al teatro, que s'hi podian llogar cadiras: els crits de ¡*Visca la Llibertat!* feyan tremolar el sostre y no'n va sortir una revolució, perque ara ja no s'estilan. A las altras nits potser encara fou més gran l'esvalot.

—Y ¿qué té d'extrany tot aixó?—'m dirás tu.— Cada hu pot cridar lo que més bé li sembla.— Tens rahó que't sobra. Però feste càrrech, que bona part dels que s'esgargamellavan, ben segur van tenir una alegria, cuan en Silvela va ofegá'l catalanisme d'una plumada, y francament, aixó de cridar *Visca la Llibertat* y de no volguer que ningú pensí diferent que nosaltres, me sembla que no diu gayre.

A n'aquí ja'n patim molt d'aquest mal: cridém, cridém, y casi sempre sense solta, perque preném la paraula per la cosa que representa.

Veus, ara mateix, y ab motiu de la comedia que't deya, han posat als núvols á n'en Galdós, com si fos el metje qu'ha de curar totes las nostras xacras, y ningú s'ha ficsat ab un fet, que dona la mida moral dels nostres homes.

Poch després d'estrenada l'*Electra*, varen reunir-se'ls lliberals de Madrid á n'el seu Cassino, y un senyor va fer una prédica, dihent:—Fills meus! preparéu las barrras, qu'aviat menjaréu del pressupost; el poble'ns demana, com ho

demostran els aplausos ab que ha rebut l'obra d'un dels nostres correligionaris. Y en Galdós, que oficialment pertany al partit lliberal, qu'ha sigut diputat ab ells, que no va dir aquesta boca es meva, cuan tot va anarsen riu avall manant els seus, ara tampoch ha desclós els llabis, per cantar la canya á n'aquell senyor, com se mereixia.

A mi'm sembla, que si fes unas botinas ben á la mida d'una persona que patís dels peus y sapigués que'l taberner del cantó, que ven aygua y fuxina en comptes de vi, volia aprofitarse del agraument d'aquell parroquiá, per dur ampollas á la casa, valguentse del meu nom, li diria:—Ep, mestre! fins aquí hem arribat: no vull servir de tapadora per engreixar á la gent. Una cosa es l'amistat y l'altra la conxorxa.

TARRAGONA. — L'ARCH DE BARÁ.

Si en Galdós volia que'ls seus actes responguessin a las sevas paraulas, aixis ho havia de fer: tot lo altre, es predicar romansos y vendre vinagre.

Potser m'ho miro malament, però jo ho manegaria d'aquesta manera, encara que'l taberner digués els salms del revés y enmalaltis de l'enrabiada.

Ja ho sé que cantant las veritats se perden las amistats, y fentse mal-veure no's va enlloch. Per aixó no penso passar de porter, mentres que d'altres, s'enfilan com una bomba ben inflada. Que hi farém! cadascú es com es, y aixó s'ho porta la planeta.

Veig que aquesta carta s'allarga molt y lo millor será deixarho per un altre dia: encara'm quedarí moltes cosas per dirte y potser el Director me renyaria si'm prengué massa lloch.

Fins á la setmana que vé, donchs, si Deu vol.

JOSEPH PIULA.

Desde París.

(DE NOSTRE CORRESPONSAL LITERARI).

Bo es poguer trobar de cuan en cuan un foradet blau de cel hont posar la vista afadigada per las boyradas humanas, per las grans nuvoladas que s'aixecan sobre'ls cors y encegan als homes.

Res com l'art; son alé s'emporta'ls detritus de la rancunia, lluyta ab el color, ab l'acord melódich divinisa la forma, imposantse á la mateixa Natura que deixa als mals instints casi l'us arbitrari del nostre individuó. Com la serpent de la falla se deixa amansir per una tonada, obeheix als efectes del art y oblidantse del seu ofici de fer mal, dona pas al sentiment.

No's creguéu que la tasca d'amansir lo *rey de la Creació* sigui cosa d'un ó dos cursos. Y si no, pregunteuho á la mare que fa frente com pot á las nostras primeras rebequerías cuan li mosseguém la mamella, á la dida, á la *niñera*, á qui peguem, al mestre, á qui tirém bolas, al quefe de partit, á qui sacrificuem, al capdill d'armas, á tots els domadors de la bestia humana, y diguéme si entre tots han sortit ab la seva. Avuy trobém al que's podia considerar com la més doméstica de las bestiolas, llevant caps á Xina, cremant, matant donas y criaturas al Transvaal; demá'l veurém aquisat en una guerra civil, matant potser al germá; y no parlém de cuan se'n va per pessas menudas y abandona'ls fills ó mata á la muller ó fa á trossos al proxím ó s'entreté ab la dinamita. La gent que fa justicia viu d'aquestas vulgaritats, com l'armé en sentit oposat viu d'ofedir pistolas y gavinets al assessi y la casa Krup canons als reys perque fassin forsa feyna.

Per aixó cuan l'home's desvaga y'l trobém en nombre de 900 individuos, cantant un ayre com el de «Nabuco-donors» *Pars pensée aux ailes d'or*, transportant las cendras del músich que'l feu sentir y que té la pietat d'acompanyarhi las cendras de la que fou companya d'inspiracions y somnis d'artista, nos fa exclamar: «Home: no't conech.»

¡Cuán hermós debía ésser també l'acte, en mitj de la multitud, de portar el busto de Verdi al Capitoli romá!

Y aquí, hont las llytats políticas, hont encara *l'affaire Dreyfus* té mossegadas de cá y llot per embrutarhi á tota una nació, també troba'l gran mestre italiá els honors corresponents.

Un gran festival será dedicat á la memoria de Verdi el 7 del mes actual á la *Sorbone*. Tots els detalls d'aquesta festa s'han acordat ja, y'l programa, si no esdevé alguna petita modificació, será el següent:

Execució per la banda de la Guardia republicana, d'una obra de Verdi. Discurs de M. Georges Leygues, en nom del Govern. Altre discurs de Paul Laurens, en nom del Institut. Poesia de circumstancias, escrita per l'inspirat poeta Clovis Hugues. Selecció d'obras de Verdi cantadas pe'ls artistas de l'«Opera» y l'«Opera-Cómica», acompnyadas per una orquesta composta de solistas dels dos mencionats teatros.

La cerimonia, donchs, promet. L'«Aida», «Don Carlo», «Falstaff», la «Traviata», quelcóm de la gran Missa del plorat mestre farán el gasto.

* *

Pera portar un'altra nota simpática á n'aquestas ratllas, que faig á corre cuyta, podria insertar las protestas qu'ha aixecat un acte de la Justicia. Cuan n'he sentit parlar m'he sentit trasportat á Espanya, á la *piel de buey puesta á secar al sol*, qu'es á lo que se sembla la *nación ibérica* segons en Fornes, que Deu tinga al cel.

Vetaquí la crónica senzilla: Una pobra obrera, cusidora, sense feyna, afamada ja, sent la tentació de pendre dos panets d'un cistell que'l forner s'ha deixat fora'l carrer; y'ls pren y se'ls menja al moment, més no li fan gran profit. Ingrafanti en el *gran robo* dels dos panets, es detinguda y entregada á la justicia humana.

Els magistrats no's fan esperar y la condemnan á 16 francs de multa que no es gran cosa pera qui no té un sou pera comprar pa. *No fentse esperar* els encarregats de jutjar á la *gran criminal*, van estarhi vinticuatre dias, lo que no es gran cosa si's té en compte'l robo del pa. Bé es veritat que, pera la pobre costurera, passar un mes á la presó, atipada y guardada dels 13 graus sota zero que feya á fora pe'ls que disfrutavan de la llibertat individual, hauria sigut lo mateix que fer una estadeta á la tebia *Côte d'Azur*.

A n'aquestas horas la simpatía qu'ha despertat la pobre costurera li haurá proporcionat feyna y portat pa á casa.

Se coneix que'ls que protestan d'aqueix fet no coneixen lo de la *quinzena* espanyola, ni las detencions de catalanistas y altres herbetas.

Vegin si es possible que ningu desitgi que l'engarjolin á Espanya, en la forma que ho ha fet aquest tranquil obrer del mostuari francés que'ls vaig á contar.

L'individuó de referencia puja en un *fiacre*, contractant per horas, y's fa passejar pe'ls millors carrers. com un viatjer que vol conèixer la gran metrópoli del món, terminant el seu passeig ab una excursioneta pe'l bosch de Bollandia. Cuan va considerar que s'havia *recreyat* prou, treu el cap per la finestra del *fiacre* y diu al cotxero:—*Chez le commissaire de police*.—Tras, tras, el cotxero fa *¡¡¡oh!!* en francés, la bestiola, cansada, s'atura, y'l *milord* baixa á conferenciar ab el quefe de policia, á qui demana que'l fi qui á la presó, donchs declara que no té un cuarto pera fer cantar un cego y menos pera pagar tres horetas de passeig en cotxe, si es que'l cotxero no vol cobrar ab signos.

L'home tenia molt fret y poch diner, y envejaba'l regalo que's donan ab la seva estufeta y'l ranxo calentó'ls que son de reixas á dintre. Mes joh desgracial el cotxero, que coneix com las gasta la Justicia, se conforma ab cobrar... ab signos. No hi va haver més remey que, decidirse á rómprer sense com va ni com costa'ls vidres d'una botiga, y allavors va tenir... bona estufeta.

Ves qui no li feya robar un pa com la pobra costurera.

ALFONS M.ª PARÉS.

París, 4 de Mars 1901.

La caputxa catalana

En sos pléchs la tradició
y la flayre de la serra;
en qui la ostenta, 'l milló
del esperit de la terra.

Dú la pubilla gemada
la caputxa, y ¡ja se sab!
sembla una reyna agensada
ab la corona en son cap.

Y aytal modéstia li dona
á pesar de sas bellors,
que més que reyal corona
sembla gernalda de flors.

Apar que l'alé suau
s'hi sent de las ginesteras
y s'hi escolti'l cant de l'au
com al pich de las cingleras.

Fins el pintat rossinyol
els seus ritmes li dedica,
y la petoneja'l sol
pera ferla més bonica.

Es objecte venerat
la caputxa catalana
com un santuari aixecat
entre farúm montanyana.

Santuari que la fe encesa
guarda de nostre avior,
com una antiga arquimésa
l'história de fullas d'or.

Simbol de la virtut santa
d'aquest poble, honrat y brau,
que avuy llensa una complanta
mirant son grelló d'esclau.

Sí, la caputxa es l'emblema
de las nostras tradicions,
preuhada y rica diadema,
místich llibre d'oracions;

Fita de nostras grandesas,
espill de nostra virtut
que no entelan las baixesas
ni dintre l'esclavitut...

Oh, sí, encar de la pagesa
n'es la caputxa'l joyell,
y al passar prop la dehesa
la saluda ab cants l'auzell.

Y'l jayo, á missa primera,
recordantne son passat,

ESTATUA Á RAMON LLULL

EN EL PATI DE MONTESSION DE PALMA DE MALLORCA.

díu, al mirarla riolera:
—¡Encar'ets lo que has estat!—

¡Quí veyentla tan ayrosa
no sent bategar son pit,
cuan es ella, humil y hermosa,
de nostra terra l'espriti!...

Per ella'l fluvíol rondina,
y's cull blat y's brema rahim,
y's porta la barretina
perque anyorantla sofrím;

Y aprop d'ella la porrona
hi há en la taula del Mas gran,
y al escó'l vell fa rodona
cuan al hivern va glassant...

Y's volteja la sardana
y'l ball de rams, y'l ball plá,
y la terra catalana
sas costúms pot rumbejá...

Sas costums més falagueras,
nostres simbols més sagrats...
¡tot, menys las lleys justicieras
de las nostras llibertats!

¡Ah, mes la vida'ns conforta
la caputxa ab son recort!...
¡Ella encara'ns aconhorta?...
Donchs,—¡Catalunya, no has mort!

J. AYNÉ RABELL.

El pillet.

Per sa roba espellifada y bruta de mals enginonats pedassos d'una munió de colors; per la descuberta testa esgrenyada, d'apilotats y llarchs cabells negres; per son demacrat y esgroguehit rostre, confós per la bruticia, colrat per l'intempérie, y per son cos esllanguit y flaquissim, va fer que al descobrir la *camilla* en que'l portaren, esclamessen els metjes al goytarlo:—¡Es un pillet!—

Y al visurar son cos, una mueca de dolor, llástima y fástich al ensemps, se dibuixá en el rostre del facultatiu apenat al notarli en el pit una ferida horrorosa per ahont la vida li fugia per moments.

*
* *

¡Quina fredat causa l'ovirarlo!

Ensopit encara pe'ls efectes del cloroformo, resta'l pobre desvalgut estirat en un llit de la Santa Casa...

Al seu costat s'hi veu una Germana de la Caritat, de sobirana hermosura, apretant, confortant ab las sevas molsudas mans una de las d'aquell desheredat y aburrit del món, bo y fitantlo ab sos ullassos negres y tristos, d'ahont ixen dugas llágrimas que rodolant per sas galdas cauhen damunt del llit...

Y prop son capsal, s'agenolla en terra, y agafant la hermosa testa del ferit, la besa una y més vegadas en el front, en las clotudas galdas, en sos descolorits llabis...

Tot d'una, l noy obra sas parpellas, y al ovirar devant seu la imatge de la *Papallona*, esglaya llensa un crit profund...

—¡Es ella!—esclama desvariejant, mirantla fit á fit.—Es la que sempre he somniat... Sí; vos sou la meva mare, la dona que tantas voltes se m'ha aparegut mentres jo arraulit de fret, en el portal que'm serveix de jas, me deya aquellas paraulas que á mi m'agradavan tant. Y m'amanyagava... y al despertarme, volguentla abraçar, fugia, fonentse com el fum, deixantme solet... tot solet... y llavors mos brassos sols trobavan el buyt... l'ayre glassat que la carn me mossegava... ¡Oh, ara no fugireu, no;... seréu meva per sempre!... may vos havia pogut agafar com ara, may de la vida...

—Fill meu ¿qué't passa?—li remoreja aquella bon'ánima arrant d'orella procurant calmarli'l deliri.—Sí, sí; soch teva, fill meu.

—¡Fill meu!... Digueuho sempre, sempre... Jo no n'hi tingut may de mare... Ah! sí, sí, vos; no més que vos, que jamay me deixaréu, y aixis aquells cobarts no'm tornarán á ferir... Malehida siga l'ánima que Deu los ha donat... ¡Lladres!... ¡Assessins!... Jo estava dormint y una cosa freda m'han endinzat en el cos desvetllantme... y sols sanch he vist... molta sanch que á dolls eixia de mon pit... y aprés, una gran riota y renéchs... y la veu grossassa d'en *Guatlla* que deya: «¡Per espia!» Jo no soch dolent, no, mare meva; no vull serne... Volian matar á n'el *Sort* perque no donava'ls diners que van robar... Jo estava amagat, y al sentirho, vaig corre á avisarlo... y s'escapá; sapigueren que jo ho havia xerrat y m'han ferit... m'han mort... ¡Traydors!... ¡Mala sort tinguéu... ¡L'infern vos dragui...!—

La veu se li debilitá, y revolcantse pe'l llit com ferida serpent, agafá á la *Papallona* masegantla, estripantli las blancas *alas* que cobreixen sa divina testa, proferint aletat, crits desgarradors barrejats ab blasfemias que fan esborronar...

Pochs moments després, la munió de gent que anava á visitar als faltats de salut d'aquell Hospital, s'aturavan acongojats al ovirar un cuadro que feya enternir.

Abrassada ab un cos embolcallat per draps sanchnosos que frenética má esgarraparen, se veyá una *Papallona* petonejant el rostre misèrrim d'un noy, que ab els ulls eixintli de sas concas y la boca entreoberta ab esgarrifosa mueca, semblava talment que malehis als sers que l'engendraren.

FERRÁN TURNÉ CARBONELL.

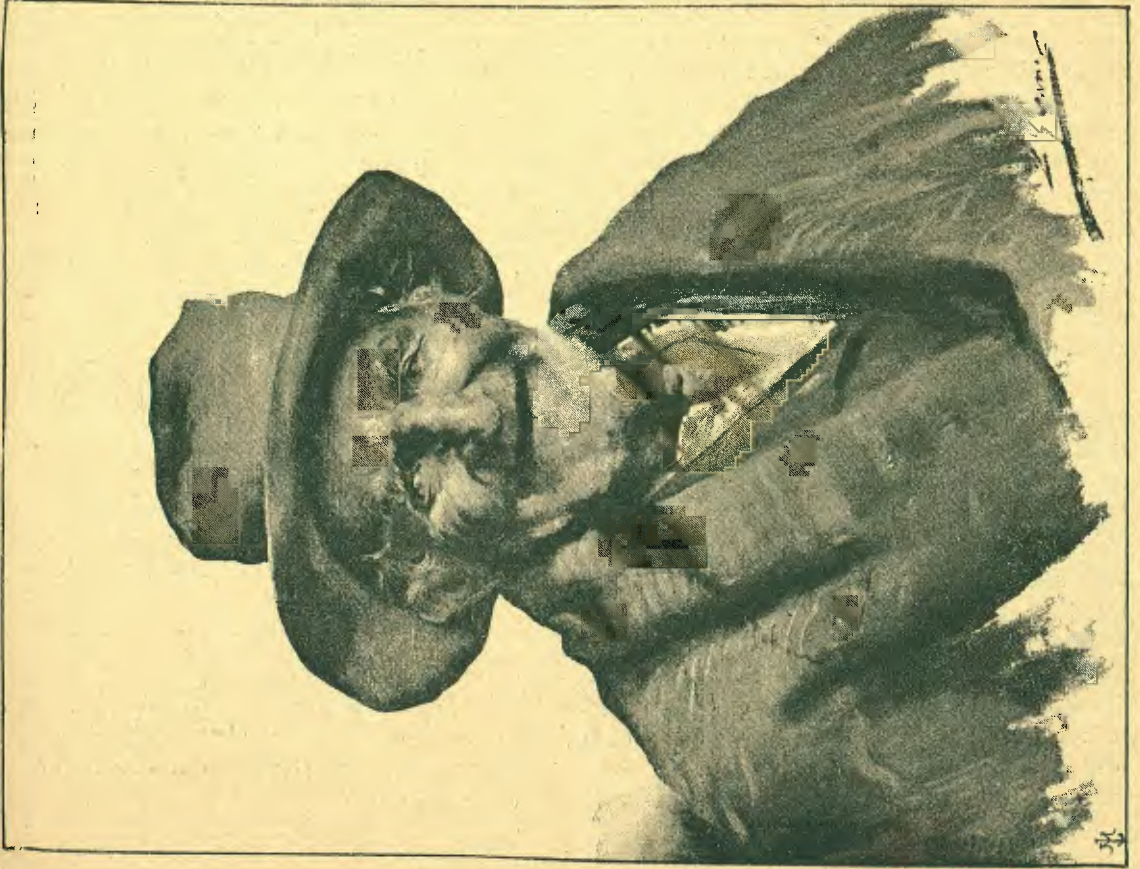

Fret.

—Una brasa es mon cor,—ahir me deyas,
y encesa estavas,
mirantme fredament, mentres somreyas
y tremolabas.

Y es que ton cor comensa á ser caliu
del foch que queda;
es que'l teu cor es foch sent al estiu;
es que al hivern tens l'ánima molt freda.

J. BARBANY.

CAPS D'ESTUDI, per Lluís Graner.

Mars

En la vall calmosa y reposada es ahont hi guardan els espays els secrets de las cansons monstruosas dels infinits, dels blaus buyts y dels brillants omnipotents que ho revelan tot als xiprers inmòvils que recullen la cansó del vent y la van destrenant pausadament arreles avall, y las cansons van sondejant la terra y's van fonent, fonent, y boy capdellantse enfilan el llibre de l'eterna vida que més tart la terra esbadellantse donará á la llum del Sol, perque els planetas se'n enterin.

Cuan passa la ventada furiosa besant y amanyagant á las montanyas, allavors atravessan el món dels vius els poemas incomprendibles dels mons morts, y cada montanya, suspirant feblement y arrupintse ab temeraria delicadesa va deixanthi anar tots' els perfums de las planas, tots els sospirs dels regarots y l'ultim geméch del gel que s'ha desfet ab l'anyoransa trista, d'una vida calmosa y reposada, d'una vida bella y blanca que s'ha perdut perque si, com se pert la bellesa magestuosa de las verges terrenals...

Y els cels, boy plorant la tardansa del estiu volan sota un Sol que va amagantse, volan omplint á la terra de la sahor fecondant de vida y de bellesa, d'aquella sahor que convertintse en flor adornará'ls camps y els monts y obrirá'l cálzer perfumat al raigs d'un Sol ardent qu'ara ens escatima la llum y el calor, tot enrihentse de las nostras tristesas y anyoransas...

Y la plana va desvetllant del somni, va allar-gantse y escatimant á las montanyas llur poder y de llurs reons va trayent ab l'eco els recorts d'un hivern que va fugint y l'esperansa d'un estiu que va apropantse, d'un estiu que reanimará á las plantas geladas per una rosada transparent que com un vel sedós va recullint llurs sospirs y llurs tristesas...

Y la vall calmosa y reposada tot anyorant els besos omnipotents del Sol, va fruit de la pau y de l'esperansa, va engendrant ab el silenci els poemas profonds de vertiginosas ideas qu'ener-van el cervell y el portan pausadament á la mort sempiterna, á la mort que'ls xiprers cantan perque'ls xiprers inmòvils y reposats semblan sagetas llensadas al cor de la terra per infundir el silenci y la pau de la materia erma qu'es la que sobreviu á tot, perque la mort es la vida perdurable. Y els xiprers, tot rondinant cantan la mort que la Terra detesta, puig la Terra aclama al Sol cuan el veu riure y el beneheix esperant la florida de demá, que será la més hermosa de todas las floridas.

A. MASERAS.

FOLK-LORE CATALA

Coppandas populars

RECULLIDAS EN DIVERSAS ENCONTRADAS DE CATALUNYA.

A

(Continuació.)

57

A Igualada son xerrayres,
á Montmaneu mentiders,
als Hostalets embusteros .
y á Cervera butiflers.

(Bruch de Baix).

58

A Tarrassa mala rassa,
la meytat ne son jueus,
á Esparraguera son dimonis
y á Olesa bona gent.

(Esparraguera).

59

A Tarrassa bona rassa,
cuasi tots son bona gent,
á Olesa son dimonis
y á Esparraguera son jueus.

(Esparraguera).

60

A montanya son capgrossos,
al Vallés son encantats
y á Sant Felíu de Codinas
n'hi ha alguns de barrejats.

(Pierola).

61

A Moyá son sargantanas,
á Castelltersol mussols
y á Sant Felíu sach y ganxo
que sempre'l portan al coll.

(Plegamans)

62

A Sant Celoni venen oli,
á Cardona venen sal,
á San Felíu el vinagre
y á Caldas fan l'enciám.

(Esparraguera)

63

A Belianes, fan Sant Jaume,
á Maldá, San Agustí,
á Targa, Santas Espinas
y á Sant Martí, Sant Martí.

(Bellvis).

64

Adeu, vila de la Pobla,
voltada de presseguers,
si las noyas son bonicas
la teva horta encar ho es més.

(Pobla de Segur).

GENERAL GINESTÀ PUNSET.

(Seguirán.)

NOTAS ARTÍSTICAS

En extrém agradable resultá, pera la numerosa concurrencia que hi assistí, la festa literaria musical que tingué lloch el diumenge 25 del mes passat, á la nit, en el local de la «Associació Popular Regionalista».

Componían la secció literaria de la primera part un treball en prosa del notable sayneter l'Emili Vilanova, anomenat *Lo cotxe d'Arbucias*, que'n feu passar una bona estona; una traducció molt cuydada y hermosa de Joan Llorain *L'Aparició*, feta pe'l distingit literat en Salvador Vilaregut ab la pulcritut á que'n té acostumats; y de las pessas musicals següents: *Bressadora y Minuet*, de Grieg, y *El retorn dels aegres llauradors*, de Schumann. En ditas obras, se'ns presentá en Carbonell com á pianista consumat al ensembles qu'artista de gust. Las vá matisar ab netedat y bona dicció, essent aplaudit ab calor al acabar y ventent obligat á tocar, fora de programa, altrás pessas, pera satisfer els desitjos dels concurrents. La composició original d'en Xavier Viura, á la que hi posá música en Carbonell, es inspirada y de factura acceptable.

Alternant ab el contingut del programa, feren us de la paraula en Modest Durán y en Francesch Bedós, de Sabadell, y en Lluís Marsans y Mallafra, de Barcelona. Tots estigueren molt afortunats, y al acabar sos respectius parlaments, reberen un devassall d'aplausos.

PRINCIPAL.

La inauguració de la temporada Tubau s'ha tornat á aplassar. Ara fins dissapte vinent.

ROMEA.

Carn pe'l llop es un drama que no va convéncer al preténdrer entafurarse el seu autor pe'ls andurrials de la ten-

sió dramática. En cambi, mentres s'anava escorrent l'acció suaument pe'l camí planer de la comedia ó el cuadro descriptiu, regoneixíam condicions en el Sr. Colomer y Fors, y en té realment, que no per haverse equivocac en un'obra se li ha de dir á un autor que no serveix en absolut. No; en l'obra *Carn pe'l llop* hi han incoherencias y escenas falsas, molt falsas, sobretot en l'últim acte—qu'es hont va estrellarse per complert el drama—peró també hi trobarem trossos d'una realitat ben digne d'elogi, y tipos ben entesos. Una de las cosas que no'ns va passar per alt, es el llenguatge gayrebé sempre pulit y espurgat de vulgarismes, ab tendencias literarias que han d'ésser motiu d'encoratjament pe'l senyor Colomer. ¡Lástima d'haver triat aquell assumpto tan repelós de sí mateix, fins en mans de gent experta en el teatro!

La interpretació vá ésser bona, distingintshi particularment las senyoras Clemente y Munner y els senyors Piera, Goula, Martí, Virgili y algún altre.—A. R.

* * Dilluns passat celebrá'l seu benefici el popular actor senyor Goula ab las obras que ja anunciarem. El teatro estava plé; els regalos d'amichs y admiradors del beneficiat eran tots de bon gust y de valor. Aplausos, no cal dirho, n'hi hagueren á desdir, sobretot en la representació de *Cel rogent*, obra que ja en els bons temps d'en Goula li proporcioná una colla d'imitadors que encara no han pogut lograr el seu propósit.

* * Se prepara pera'l vinent dilluns el benefici del també popular actor senyor Fuentes. Las obras triadas pera aquella nit, son: la balada d'en Frederich Soler, *Lo lílri d'aygua*, no representada desde fá molts anys, y las pessas *Cinck minuts fora del món* y *Contente y enganyats*.

Bona sort.

* * Demá definitivament tindrà lloch l'estreno de la comedia de don J. M.ª Pous, *Viatge urgent*, arreglo d'un'obra francesa molt xistosa.

TÍVOLI.

Ab una funció dedicada al eminent poeta Jascinto Verdager, autor del cuadro plástich, l'*Aoració dels Pastors*, se despedí la companyia del «Teatre Líric Catalá».

El teatro estava ple de gom á gom, disposat á tributar una ovació fervent al poeta y ho feu; sobretot al acabarse las tres poesías del cantor de *Canigó* y *L'Atlántida* y la del Apeles Mestres dedicada á Mosséu Cinto. Se representá ademés *La Rosons*, *L'alegría que passa y Picarol*, executantse la sinfonía de *L'Atlántida* del mestre Morera que obtingué un ecstis.

Acabada la festa, en Russiñol doná las gracias al públich que tan bé ha respost á l'idea dels organizadors del Líric Catalá. Las paraulas d'en Russiñol eran encertadas y sigueren acullidas pe'l públich com se mereixían; no aixís las dels que després seguiren, que revelavan orgull y vanitat y sense un borrar de respecte per una personalitat catalana, que ha assolit el cimera de la gloria que difícilment podrán assolir els que aixís parlavan, perdent els fanáticos que tenian.

Deu els enllumini y'ls fassa ésser más afortunats artísticament en la vinenta temporada d'Agost que resseguirán sa campanya en el Teatro de Catalunya (Eldorado).—B. P.

* * L'última obra de l'Ignaci Iglesias, *Els primers frets*, es més hermosa en detalls que en conjunt; te trossos admirables que la posan á l'altura de gran drama, com per exemple, l'acte primer: el trobém d'una forsa y d'un color innegables; comensa y acaba bé, se desenrotlla ab efecte creixent. Ell, en *Lari*, te paraulas justas, la descripció que fa del bon temps, del dia en que sembrá en el sí fecundant de la seva estimada la llevor de la seva passió, aquell record de sol en aquell matí d'hivern, el trobém ben fet de debó. La cansó que canta ella, aquella cansó de bressol, es molt hermosa; lletra y música tenen molta frescor y poesia. Llegimla:

Els aucellets, fillet meu, se bressolen
ab el vá-y-vé dels florits branquillons.
Els aucellets que á l'hivern se condolen
no tenen mare que'ls fassi petons.

Ríu tendre infant, cuan jo't fassi manetas;
ríu com els ángels que jugan al cel,
que la marona sap fé unas festetas
dolsas, més dolsas que brescas de mel.

Sobre ma falda, hont te vetllo encisada,
jo't bressaré fins que't vegi adormit,
com bressa l'ayre las flors de la prada
cuan se desperta del són de la nit.

Cuan siguis gran y jo sigui velleta,
guiam com ara jo't guío á'n á tu:
las mevas alas d'humil aucelleta
sense un costat no'm podrián pas dú.

Las pobras mares llurs ángels bressolen
tot reflant las més bellas cansons.
Els aucellets que á l'hivern se condolen
no tenen mare que'ls fassi petons.

El final de l'acte, alló de que'l pare, l'amo de la masia;
el raquíich d'ánima, per salvarse del qué dirán, treu al
seu fill de casa, y aquest se'n va dihentli qu'ell recull el
seu, es bo sense cap dupte y de bon efecte teatral.

El segón ja no'ns agrada tant; aquells pobres son ben
criats, l'ambient ple de poesia, aquell detall en que ell, en
Lari, cull l'aucell mort refreda l'ánima, está be; ell y la
Ció, tremolant de fret y vivint pe'l fill, prenen lloch en el
sentiment del públich desseguida, però tot aquell tros en
que, mentres en *Lari* es á buscar feyna, la *Ció* queda sola
y l'hosteler se presenta y la vol seduhir, es bon xich pobre
y rebuscat, ja ho sé que vol dir molta cosa, mes en el teat-
ro la manera d'esplicar els pensaments no tenen de vio-
lentar las situacions ni crearne de ficticias.

El tercer acte es més hermós, però al acabarse ens fa
l'efecte de qu'es un drama estirat. com si l'autor hagués
allargat el fet de las cosas. Es bo de totes maneras y te
instantes en que'ls personatjes prenen verdader relleu.

El drama, en conjunt, ja hem dit primer que'l trobém
una mica magre, però ab tot y aixó té trossos molt colorits
y altres en que sembla que talmes se desenrotlli dintre'l
cor d'un. Es ple de sentiment, però no acaba de conense;
sembla qu'ells dos, la *Ció* y en *Lari*, que son joves y sen-
ten tot un estíu en l'amor que's portan, sembla, repetím,
que'ls hi falta vida; haurian de tenir més alé: entre mitj de
tanta neu hi voldriam una espurna del seu sol propi. De
totes maneras, encara que massa velat, un ja pressent en
aquest drama, que un cop s'acabarán els frets, tornarà á
esclatar l'estíu dintre ells dos per unificarlos de nou y fer
florir hermosament á'n ella: per alguna cosa son autor els
cria enamorats y joves.

L'Iglesias s'ha guanyat per aixó, al nostre entendre, un
nou encoratjament y un nou aplauso.

L'Enrich Borrás y la Delhom molt bé, naturalíssims,
aquesta canta ab molt sentiment la cansó de bressol. Las
altras parts també molt justas. El decorat ens agrada.—O.

En la societat «Marqués de la Mina» baix la direcció
del senyor Ibáñez (V.) y á benefici del jove aficionat se-
nyor Díaz (I.), se posá en escena el día 3 el drama *Lo full
de paper*, recentment publicat per nostre periódich, desem-
penyat per las senyoras Guerra y Moliné, y senyors Fiol,
Lloret y Manent, que cumpliren com á bons, sobressortint
el beneficiat, que demostrá ser un verdader actor cómic
en el paper de *Xim*, y'l director, que digué ab forza natu-
ralitat la part de *Futje*. En obsequi al beneficiat s'encar-
gá del *Albert* l'aficionat senyor Ibáñez (P.), que feya ja al-
guns anys havia abandonat la escena, notantse per aquest
motiu certa falta de desembrás en las taulas. Els qu'encara
recordém la que'n podriam dir sa primera campanya tea-
tral, estém segurs que aquest petit defecte desapareixerá als
pochs dias de tornar á trepitjar l'escenari.

La secció coral de la societat cantá ab bastanta afinació
l'hymne «L'escut de Catalunya» y'l «Crit de Guerra», del
inmortal Clavé, acabant la vetlla ab la xistosa pessa *Lo vi-
rolet de Sant Guim*, quin protagonista sembla escrit ex-
pressament pera'l beneficiat. Aquest, á més d'una bona cantitat
de metállich recullida en la *bandeja*, fou obsequiat ab varis
objectes artístichs de valor no despreciable.

Felicitém al senyor Díaz per son nou triomf, y més que
tot pe'ls resultats *práctichs* que ha obtingut de son úl-
tim benefici.

El diumenge ultim en la societat «La Constancia» repre-
sentaren, baix l'encertada direcció del senyor Mas, las sar-
sueletas en un acte *De viatge y Por asalto*.

La concurrencia, com de costúm, numerosa y distingida.
Pera'l vinent dissapte está anunciat el benefici de la tí-
ple senyora Miralles, quin programa's compón de las pro-
duccions *La Resclosa y La Chiclanera*.

En el «Círculo Colón» va tenir lloch l'últim diumenge,
una funció extraordinaria á benefici de la societat coral
«La barretina catalana».

Las obras que posaren en escena, foren la comedia en
tres actes d'en Teodoro Baró *Lo senyor Secretari* y la pessa
Cumpleany.

En el Centro «La galante» s'hi estrenará dintre poch el
drama *Lo retorn de la guerra*, original de don Enrich Sin-
ca y un consoci de dit Centro. L'obra será dirigida pe'l se-
nyor Vigo.

En la «Jockey Club» s'hi estrenará, á benefici del mestre
concertador, l'obreta lírica en un acte *Marió*, escrita pe'l
jove Emili Graells, ab música de don Joan Lambert.

En el «Foment Galvany» s'hi posaren en escena, la nit del dissapte ultim, *Picio, Adán y companyia, Un músich de regiment* y *Lo ninot de mollas* ben interpretadas per part de la senyora Bonnin y els senyors Barrionuevo, Alberto, Basora, Roig y Ferré.

Devant d'una regular concurrencia y baix la direcció del intel·ligent aficionat senyor Alsina, se posaren en escena'l dijous passat en el «Pabellón Ibérico» el drama del senyor Jordana *Matilde* y la comedia *Mala nit*, siguent ben despenyadas pe'ls senyors Alsina, Codina, Monje, Torres y la senyoreta Ballespi.

En el teatre del «Ateneu de Sant Gervasi» la companyia que dirigeix el senyor Cabré va posar en escena el diumenge día 3, el drama *La pasionaria* y la pessa catalana *La sala de rébrer*.

La interpretació, no cal dir que fou ajustada, distingint-se las senyoras Araza, Casajust y Guixé, y els senyors Cabré, Vidal, Rosell, Tenas, Munné y Cabré (J)

Pera'l proxim día 17 está anunciat el benefici del director de la companyia, ab el popular drama *El zapatero y el rey*.

En la societat «Ateneo del Ensanche» vá celebrarshi dissapte passat el benefici del pianista don Emili Sabaté, posant-se en escena las produccions *La casa de Dios* y *El barquillero*, distingint-se en la interpretació la senyoreta Valdés y els senyors Miracle y Casaseca. En obsequi al beneficiat, la distingida tiple senyoreta Angelina Homs y el reputat tenor Rigotti, cantaren l'*Ave-Maria*, de Gounod, haventla de repetir pe'ls llarchs picaments de mans qu'escoltaren abds artistes.

En el decurs de las obras ja esmentadas, els coros van anar bé y la orquesta molt ajustada baix la intel·ligent direcció del beneficiat.

En el «Círculo Liberal Monárquico» del seté districte (teatre Lope de Vega), diumenge passat hi tingué lloch una funció lírica en la que's guanyaren molts aplausos las senyoras Castillo y Coello, y els senyors Amores, Truncal, Izquierdo, Furquet, Bello, Santamaría, Gou y Buenaventura, com aixís mateix els coros, quins individuos eran socis del mateix Círcol.

Se prepara el benefici del actor cómich don Anton Amores ab el drama *Lo ferrer de tall*.

El diumenge día 3 en el Círcol recreatiu «El barquillero» va donarshi una funció teatral composta de las obretas *Hora aciaga, Prudencia tauromáquica* y de la catalana *Deliris d'amor*, original de don Isidro Ballester. Aquesta última, que s'estrenava aquella nit, perteneix al género dramátich, está escrita sense pretensions y demostra en son autor bona disposició pera'l teatre. Hi ha trossos de diálech escrits ab molta naturalitat.

La concurrencia qu'era numerosa y distingida aplaudí forsa la nova obreta, obligant al senyor Ballester á sortir varias vegadas á las taulas.

Actualitats.

Mentres el mestre estava capficat ab alló del *Memorandum* y las consultas, el *Menut* li escamotejava'l mocador...

Peró, per alguna cosa ha de servir la policia.. El polisón vell va treurers el sabre y cap á empaytar al *Menut*... per' pëndrel'l mocador.

NOTICIAS

Sobre nostre Certamen.

En nostre darrer número publicavam el VERDICTE DEL JURAT CALIFICADOR, que

també ha reproduhit la majoria de la premsa de Catalunya.

Hem llegit en varis periódichs alguns noms que, segons s'assegura, son els de poetes y prosistas premiats en nostre Certamen.

Desitjariam que's confirmessin las noticias.

A fi de poguer publicar en el NUMERO EXTRAORDINARI que solemnizará la festa de nostre Certamen el retrato dels autors llorejats tant ab premis com ab accésit, avisém á tots ells que s'adelantin en enviar la fotografia á'n aquesta Redacció.

Repetim el prech al poeta que hagi obtingut la Flor Natural pera que se serveixi manifestarnos lo més aviat possible quins son els seus propòsits respecte al nomenclament de Reyna de la Festa.

En el número vinent s'avisará'l dia, hora y lloch hont se celebrarà la solemne festa del repartiment de premis, com aixis mateix s'oferirán las corresponents invitacions.

A tots els que presentin en l'Administració de CATALUNYA ARTÍSTICA els folletins en bon estat del drama *Lo full de paper* y de la comedia *La germana gran*, se'ls entregará un exemplar encuadernat mitjansant l'import de 10 céntims de pesseta.

En aquesta administració se ven al preu de 15 céntims l'exemplar, la joguina cómica en 1 acte, original de don Joseph Graells, titulada *Celos de l'Escolástica*.

Ha sortit ja la primera cansó de la serie que anunciarem y que's proposan publicar uns cuants folk-loristas amichs nostres.

Aquesta primera es *Lo cant dels aucells*, hermosa melodia d'una expresió corprenedora. Va ornada ab un dibuix alegòrich d'en Joseph M.ª Comas.

Que no defalleixin en l'empresa els seus factors, ab la seguretat que'ls ha d'ésser correspost l'esforç que abocan en la tasta tan profitosa per l'art de nostra terra. Las notas folk-loricas del devall ens resultan d'alló més y acaban de fer simpática la colecció.

La Comissió abolicionista de las corridas de toros celebrará'l dia 18 d'aquet mes una sessió pública, en la qual se donará compte de tot quant fins avuy ha fet pera que desapareixi de nostra terra l'espectáculo nacional.

En un exámen de geometria, l'mestre pregunta á un noy:
—¿Quin valor tenen dos ánguls rectes?
El xicot se posá á rumiar un rato y contesta:
—¿Sab cuant deuen valguer? uns vuyt ó deu rals, una cosa aixís.

¡No val á badar!

XARADA

Passejantse pe'l moll un cert fulano contemplant de la mar la immensitat, al ficarse las mans á las butxacas se troba que'l rellotge li han robat. Com que *hu-cuart* foraster, valor li falta pera anar en cap puesto á reclamar; uns *nyébils* entre tant de lluny li cridan:
—¡No val á badar!

Conéch un modernista dels més sebas que de ser decadent se dona fums; te ben negre'l cabell com *tersa-cuarta* y no fa feita may ab els seus llums. En certa exposició mirant estava un cuadro que l'Utrillo va pintar, y un home trepitjantlo, diu:—¡Dispensi, no val á badar!

A sota de un balcó de la Gran vía parlant ab sa *total* un jove's veu; ella te una careta de *tres-dugas* y ell, sembla que'l deixá la má de Deu. Un cotxe que corrents per allí passa per terra'l galán jove fa rodar, mentres tant el cotxero va cridantli:
—¡No val á badar!

Dos jovas senyoretas *dilellantiss* vestidas á la *tersa-cinch dernier* tot parlant de *soirées* y de modistas no veuhén lo que passa pe'l carrer. Cuan menos s'ho pensaban, una d'ellas el seu vestit li acaban d'estripar y en mitj del seu disgust una veu crida:
—¡No val á badar!

Un burgés, fabricant de telas blancas, per no *cinch* el saludo á ningú veu, y cuan va pe'l carré un no sab si bada ó si pensa en pujar l'article seu. Anant aixís distret, un escombriayre fet una porqueria'l va deixar, y encara fentli cárrechs li cridaba:
—¡No val á badar!

J. STARAMSA.

Soluciones als del número passat.

Xarada: En-can-ta-do-ra.

Fidel Giró, impresor.—Carrer Valencia, 311, Barcelona.

CATALUNYA ARTISTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros.

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (Xí ha bussó á la porta.)

12 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals. — 4 de novela ilustrada. — 8 de folletí dramátich. — Grabats y dibuixos de notables artistas. — Cubertas en paper de seda.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas. — EXTRANGER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.

FÁBRICA DE SOMBREROS

de todas classes y formas

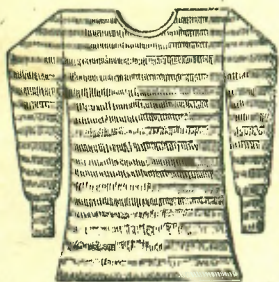
A. GILI

ES DE LAS CASAS QUE VEN AB MES ECONOMIA

HOSPITAL, núm. 16. — BARCELONA

Vendas al engrós y al detall.

PREUS DE FÁBRICA

Casa exclussiva en

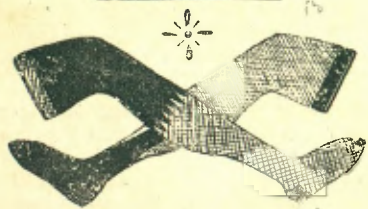
GENEROS DE PUNT

DE

GONZALO COMELLA

CARDENAL CASAÑAS (Avants Riera del Pi). núm. 10.

BARCELONA

Marca registrada.

TANCAT ELS DIAS FESTIUS

Galería Lírich-Dramática Regional

DESPATX Y ARXIU: Raurich, 20 principal.

Aquesta nova Galeria montada luxosament, ofereix als senyors autors dramátichs y músichs compositors de Catalunya, Balears y Valencia, condicions ventatjósíssimas.

Respón del cobro de propietat, conta ab un escullit servey de Corresponsals, percibeix tan sols un 10 per 100 dintre Barcelona y un 15 per 100 per tot Catalunya y regions indicadas, inscriu **gratuitament** en el **Registre de la Propietat Intellectuel** las obras dels autors que representa, **liquida** al cap del mes y defensa'ls drets d'autor sense retribució devant de **Centres gubernatius, económichs y judiciales**.

Poden els senyors autors demanar la **Circular** que conté las condicions de la nova

GALERÍA LÍRICH-DRAMÁTICA REGIONAL